

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Tan? Ölçe?i – Okul Derecelendirme Ölçe?i (DEHB-ODÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Tan? Ölçe?i – Okul Derecelendirme Ölçe?i (DEHB-ODÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19872>

Özet

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Tanı Ölçeği - Okul Derecelendirme Ölçeği (DEHB-ODÖ), okul çağındaki çocuklarda **Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu** (DEHB) semptomlarını saptamak ve derecelendirmek amacıyla kullanılan psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, Türkçe'ye uyarlanmış bir form olup, özellikle öğretmenlerin veya okul personelinin gözlemlerine dayanarak tanı kriterlerine uygunluk değerlendirilmesi yapılır. Ölçek toplam 39 maddeden oluşmaktadır ve DEHB'nin temel bileşenleri olan dikkatsizlik ile hiperaktivite/dürtüsellik faktörlerini ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

DEHB, Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite, Dürtüsellik, Okul Derecelendirme Ölçeği, Çocuk Psikolojisi, Uyarılma, Psikometri.

Yazarlar

Ebru Aksu, F. Turan.

Amaç

DEHB-ODÖ'nün temel amacı, okul ortamında gözlemlenen dikkat eksikliği, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerinin şiddetini ve sıklığını standardize edilmiş bir yöntemle ölçmektir. Bu ölçek, klinisyenlere ve araştırmacılara, çocukların akademik ve sosyal gelişimsellikleri üzerindeki DEHB etkilerini değerlendirmede objektif veriler sunar.

Ölçek, öğretmenlerin veya ilgili eğitim personelinin doldurması için tasarlanmıştır. Bu sayede, çocuğun doğal öğrenme ortamındaki davranışları hakkında güvenilir ve balmalsal bilgi elde edilmesi hedeflenmektedir. Elde edilen sonuçlar, tanı süreçlerine ve uygun müdahale planlarının oluşturulmasına katkı sağlar.

Yapı

DEHB-ODÖ, **Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu**'nun temel klinik alt tiplerini temsil eden iki ana psikolojik yapıyı ölçmektedir: **Dikkatsizlik** ve **Hiperaktivite/Dürtüsellik**. Bu iki faktör, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı'nın (DSM) ilgili tanı kriterleri ile uyumlu bir yapıyı yansıtmaktadır.

Ölçek maddeleri, çocuğun yönergeleri takip etme becerisi, odaklanma süresi, motor aktivite düzeyi ve tepkileri kontrol etme yeteneği gibi alanlardaki davranışsal sorunları sorgular. Yapılan faktör analizleri de bu iki temel faktörün varlığını güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Geçerlik

DEHB-ODÖ'nün geçerliliğini saptamak amacıyla kapsamlı çalışmalar yürütülmüştür. Özellikle **kriter tahmin geçerliliği**, ölçeğin klinik tanı standartlarına ne ölçüde uygun olduğunu belirlemek için incelenmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin DEHB belirtilerini doğru bir şekilde ayırt etme yeteneğini göstermeyi amaçlanmıştır.

Bu bağlamda, ölçek sonuçları yaygın olarak kullanılan Conners Öğretmen Derecelendirme Ölçeği ve Amerikan Psikiyatri Birliği'nin (APA) **DSM-IV** tanı kriterleri ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalar, DEHB-ODÖ'nün klinik olarak anlamlı sonuçlar ürettiğini ve kriter geçerliliğinin sağlandığını desteklemektedir. Conners Öğretmen Derecelendirme Ölçeği ile ilgili ek bilgiye bu bağlantıdan ulaşılabilir: yunusesra.com

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık ve zamana karşı kararlılık (devamlılık) açısından değerlendirilmiştir. İç tutarlılık saptamak amacıyla hesaplanan **Cronbach alfa katsayısı** oldukça yüksek bulunmuştur ($\alpha = 0.97$). Bu değer, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda yüksek düzeyde homojen olduğunu ve iç tutarlılığın mükemmel düzeyde sağlandığını göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlılığını gösteren devamlılık katsayısı (test-tekrar test güvenirliği) 0.72 olarak hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçümün zamana yayılan kararlılığının yeterli düzeyde olduğunu ifade etmektedir, bu da ölçeğin uzun vadeli değerlendirmelerde güvenilir olduğunu gösterir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla **temel bileşenler faktör analizi** uygulanmıştır. Yapılan analizde, maddelerin faktör yüklerini netleştirmek için **Varimax rotasyonu** kullanılmış ve özdeğeri 1'in üzerinde olan iki anlamlı faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörler, DEHB'nin teorik yapısıyla tutarlıdır.

Elde edilen bulgulara göre, birinci faktör olan **Dikkatsizlik faktörünün** açıkladığı toplam varyans %32.43 olarak belirlenmiştir. İkinci faktör olan **Hiperaktivite/Dürtüsellik faktörünün** açıkladığı varyans ise %29.99 olarak bulunmuştur. Bu iki faktör, ölçeğin DEHB'nin iki temel boyutunu başarıyla ve güçlü bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Ölçme Aracı

Test Çeşidi: Uyarlama

Format: 39 maddeden oluşan, Likert tipi derecelendirme ölçeği.

Mevcut Dil: Türkçe.

Hedef Kitle: Öğretmenler ve okul personeli tarafından çocukların değerlendirilmesi.

Yaş Grubu: Okul çağı çocukları.

Kitle Detayları: İlkokul ve ortaokul öğrencileri.

Test Metodolojisi: Dörtlü Likert tipinde derecelendirme kullanılmaktadır:

0: Hiçbir zaman

1: Nadiren

2: Sıklıkla

3: Her zaman

Anahtar Kelimeler

DEHB-ODÖ, Cronbach Alfa, Faktör Yapısı, Varimax Rotasyonu, Dikkatsizlik Ölçeği, **DEHB Tanısı**, Kriter Geçerliliği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil.

Kurum E-posta Adresleri: drebruaksu@yahoo.com.tr

Yazma Adresi: Ebru Aksu (Sorumlu Yazar).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Türkçe uyarlaması 2005 yılında yayınlanmıştır.

İletişim/İzinler: Ölçeğin kullanımı ve izinler için sorumlu yazar Ebru Aksu ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

PDF Kaynağı: Ölçeğin tam metnine dair orijinal PDF dosyası şu adresten indirilebilir: [dikkat-eksikligi-hiperaktivite-bozuklugu-tani-olcegi-okul-derecelendirme-olcegi-dehb-odo-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Aksu, E. ve Turan F. (2005). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Tanı Ölçeği - Okul

Derecelendirme Ölçe?i Türkçe uyarlamas?. *Fizyoterapi Rehabilitasyon Dergisi*, 16(1), 31-40.

Ek Kaynak: Conners Öğretmen Derecelendirme Ölçe?i (Kar??la?tırma amacıyla kullan?lan ölçek) hakkında bilgi için: yunusesra.com

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Tan? Ölçe?i - Okul Derecelendirme Ölçe?i (DEHB-ODÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Bu ölçek, toplam 39 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin tam listesi orijinal kaynakta (Aksu & Turan, 2005) yer almaktadır.